

KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Katedra/Ústav: Ústav dějin křesťanského umění

Posudek oponenta/oponentky bakalářské práce

jméno oponenta/tky prof. Zdeněk Beneš

Autor/autorka práce: Jana Slámová
 Studijní program/obor: Historické vědy, Dějiny evropské kultury
 Název práce: Odsun Němců z Karlovarska 1945 - 1947/184 149 znaků vč.
 Vedoucí práce: prof. PhDr. Jaroslav Čechura, DrSc.
 Rozsah práce: 184 149 znaků vč. mezer

1. Kritické zhodnocení

Kritéria hodnocení	splňuje bez výhrad	splňuje s drobnými připomínkami	splňuje s výhradami	nesplňuje
A. Formální a jazyková kritéria				
Práce odpovídá rozsahovým podmínkám	☒	☐	☐	☐
Práce má odpovídající jazykovou úroveň (pravopis, stylistika)	☐	☐	☒	☐
Formální zpracování práce (celková struktura a její logičnost)	☐	☒	☐	☐
Dodržení stanovených zásad citačních pravidel; formální jednota poznámkového a kritického aparátu	☒	☐	☐	☐
Zpracování příloh	☐	☐	☐	☐
Celková typografická úprava	☒	☐	☐	☐

B. Obsahová kritéria

Práce jasně formuluje své cíle a metodiku jejich dosažení	☐	☒	☐	☐
Práce stanovených cílů dosahuje	☐	☒	☐	☐
Práce kriticky pracuje s primárními prameny i sekundární literaturou	☐	☐	☒	☐
Autorovy/autorčiny soudy a hodnocení jsou argumentačně podloženy	☐	☐	☒	☐
Autor/ka umí pracovat s odbornou terminologií a využívá jí	☐	☐	☒	☐
V práci jsou jasně vyjádřeny dosažené cíle	☐	☒	☐	☐

2. Celkové hodnocení práce

(stručná charakteristika (v případě potřeby je možné užít zvláštní přílohy))

Bakalářská práce je tématicky vymezena na odsun německého obyvatelstva z Karlovarska, což je téma relevantní, zvláště chce-li se zaměřit na problém několika obcí (především mariánské Lázně a obec Drmoul). Své základní téma však překračuje jak tematikou, tak časově. Snaží se o postižení genezí jak česko-německé katastrofy 30.- 40. let 20. století, tak o stručnou charakteristiku této historické události jako celku.

Práce však - především ve své první, obecné části, vykazuje velké množství nepřesností i faktografických chyb. Zmíním jen některé:

Kapitola 2.1. mluví o "menšinových právech" v ČSR, ale menšiny v republice jako právní subjekt neexistovaly. Právní systém byl podle ústavy z r. 1920 postaven na individuálních občanských právech, bez ohledu na národnost či náboženství občana. To byl obecně demokratický princip, který ale narážel na silné vědomí kolektivních identit všech - tedy včetně té české. Fakticky se jednalo o v dané době a situaci neřešitelný problém celé střední Evropy.

Mluvit o "rozpadu ČSR" v březnu 1939 je eufemismus, ČSR byla Hitlerem rozložena, aby se pro jistotu předešlo obvinění z porušení Mnichovské dohody: 14. 3. se osamostatnilo - pod nátlakem - Slovensko, takže Druhá republika přestala existovat a vyvstala otázka, co s tím "zbytkem". Mimochodem Hitler nepřijel do Prahy 16. 3., ale už 15. 3. dopoledne, dřív než se vrátil (vlastně "byl vrácen") E. Hácha (kolem 12,00 hod.) - a Hitler si na něj "našel čas" až pozdě odpoledne.

Samozřejmě klíčovou otázkou "odsunu" byla otázka státního občanství. Dekret 33/1945 byl nejdiskutovanějším právním problémem už v době londýnského prozatímního státního zřízení - šlo o citlivý a komplikovaný právní problém. ČSR neuznávala možnost dvojího státního občanství a "rasově čistí" Němci byli v letech 1938 (Sudety), 1939 (protektorát) - 1945 říšskými státními příslušníky, nikoli tedy občany ČSR. Čs. občanství se deklarativně vzdali, ať už aktivně či jen pasivně (viz Henleinův projev Chebu). Protože byla Spojenci akceptována právní kontinuita ČSR (ČSR nebyla tedy v roce 1945 obnovena, nýbrž osvobozena, nemohli být českoslovenští Němci zároveň občany říše a republiky. Ustanovení zmíněného dekretu bylo asi jediným reálně proveditelným řešením.

K problematice odsunu existuje dnes velké množství literatury, která je pro potřeby bakalářské práce nezvládnutelná. Autorka se opřela o tu řekněme nejznámější, pominula však přitom některé tituly, které by jí mohly napomoci v celkové orientaci ve složitostech problému odsunu, který dodnes vzbuzuje kontroverze. Viz např. tzv. Historickou deklaraci Společné česko-slovensko-německé komise historiků Konfliktní společnosti, katastrofa, uvolnění/Konfliktgemeinschaft. Katastrophe. Entspannung (1996), která vyšla česky/německy/oboujazyčně několikrát či J. Kuklík Mýty a realita tzv. Benešových dekretů (Praha 2002). Z hlediska metodiky výzkumu odsunu je téměř nepominutelná práce M. Skřivánek, Odsun Němců ze Svitavska 1945 - 1947, Hradec Králové 1995.

V částech, které se zabývají vlastním odsunem z Karlovarska je naproti tomu uvedena řada konkrétních údajů osvětlujících "malé" dějiny odsunu (mikrohistorie), byť je jen zčásti opřena o primární prameny.

Čtenáři bude vadit také jazyková a terminologická úroveň práce. Zřetelná jsou vychýlení z větné vazby, shody přísudku s podmětem, někde interpunkce, co se např. "skrývá" za termínem odsun, získala SdP 44 mandátů "ve vládě"?, jaký je význam termínu "sudetský Němec", atp.

Z celkového hlediska je předložená bakalářská práce kompilačním pohledem na z dnešního pohledu nejednoznačný a traumatizující proces, který byl vyústěním dlouhodobého vývoje, jemuž lze porozumět jenom na základě dobových souvislostí. Tato bakalářská práce se pohybuje na samé hranici toho požadavku, překračuje jej tam, kde se konkrétně zabývá specifikou Karlovarska. Doporučuji ji k obhajobě s předpokladem, že budou v diskusi přijatelně zodpovězeny otázky položené v bodě 3.

3. Otázky a náměty práce k diskuzi při obhajobě

- 1/ Kdy se otevírala cesta ke vzájemnému dorozumění mezi Čechy a československými Němci v období První republiky“?
- 2/ Do jaké míry komplikoval takové dorozumění národnostní charakter ČSR?
- 3/ Do jaké míry je možné na chování české (a nejen české) společnosti během odsunu uplatňovat formálně eticko-právní principy dnešního přístupu k řešení etnických problémů?

Doporučení práce k obhajobě	doporučuji
------------------------------------	-------------------

Návrh doporučení k obhajobě: doporučuji, nedoporučuji

Datum: 12. 6. 2018

Podpis: